

TURINYS

Apie save	/ 7
Diplomatas Renatas Juška	/ 20
Psichologinės operacijos	/ 47
Savanoris Romanas Burko	/ 51
Milijonai peržiūrų	/ 79
Verslininkas Billas Browderis	/ 82
Maskvos valstybinis universitetas	/ 133
Reporteriai Thomas Nilsenas, Atle Staalesenas ir Trude Pettersen	/ 137
Savuškino g. 55	/ 167
Mokslininkas Martinas Kraghas	/ 172
Troliai veikia	/ 198
Analitikė Jelena Milić	/ 205
„MITÄ VITTUA ??!“	/ 222
Tyrėjas Eliotas Higginsas	/ 235
Teismas	/ 266
Insaiderė Liza Wahl	/ 275
Sugrįžimas	/ 295
Mano padėkos nusipelno	/ 331
Šaltiniai ir papildoma literatūra	/ 333

SAVANORIS ROMANAS BURKO

2014 m. kovo 2 d. Krymo gyventojas Romanas Burko sulaukė keisto skambučio. Krymo žurnalistai paprašė jo pasiimti vaizdo kamerą ir atvažiuoti.

Prieš tris dienas kareiviai be skiriamųjų ženklų užėmė administracinius pastatus Krymo sostinėje Simferopolyje. Didžioji dalis Ukrainos ir užsienio šalių skendėjo nežinioje. Žmonės nesuprato, kas vyksta ir kas dėl ko kaltas.

O dabar kareiviai be skiriamųjų ženklų plūstelėjo į Sevastopolį prie Juodosios jūros ir įsiveržė į Ukrainos 191-ojo mokomojo karinio laivyno pajėgų dalinį.

Burko nuskubėjo į bazę ir ėmė viską filmuoti. Trisdešimt vyrų žaliomis uniformomis, užsidengę veidus juodomis skarelėmis, nurodinėjo ukrainiečių karininkams, ką šie turi daryti. Jų žodžius palydėdavo automatų šūviai į orą.

Jaunystėje Ukrainos kariuomenėje tarnavęs Burko suprato, kad tai Rusijos armijos specialiosios pajėgos.

Kai jis išsitraukė kamerą, vienas iš įsibrovėlių atgrėžė į jį ginklą.

„Jeigu nenustosi filmuoti, nudėsiu.“

Burko filmavo toliau, ir veidus užsidengę vyrai jį užpuolė.

„Leidasi į kojas. Man pavyko pasprukti, nes nevilklėjau sunkios neperšauamos liemenės kaip jie.“

Sveikas gyvas sugrįžęs namo, Burko įkėlė vaizdo įrašą į socialinį tinklą „YouTube“. Mažiau nei per dvidešimt keturias valandas jis buvo peržiūrėtas daugiau kaip milijoną kartų.

Burko suprato, kad nuo Rusijos propagandos galima apsisaugoti keliant faktus į dienos šviesą.

„Aš dėkingas rusų kareiviui, nukreipusiam į mane ginklą. Tai mane įsiutino, ir aš supratau, kad reikia ką nors daryti.“

Tada Burko pirmą kartą patyrė Kremliaus informacinio karo – ir Rusijos karo prieš jo tėvynę – ataką.

Kartu su savo draugais patriotais jis ėmė aiškintis slaptus rusų veiksmus Krymo pusiasalyje. Rusija įvedė į teritoriją daugiau pajėgų, užėmė strateginius objektus, užvaldė komunikacijas.

2014 m. kovo pradžioje niekas nenumanė, kad, Rusijai infiltravus karius be skiriamųjų ženklų, hibridinis karas išsirutulios į Kremliaus manipuliuojamą referendumą ir teritorijos prijungimą prie Rusijos neva demokratiško balsavimo dingtimi. O netrukus ir maskuojamais karo veiksmais Rytų Ukrainoje.

Burko su draugais iš pradžių nesuprato, kad padėtis rimta, ir elgėsi nerūpestingai. Neslėpė asmens duomenų – IP ir gyvenamosios vietos adresų. Rūpėjo tik atskleistos informacijos viešinimas.

Bet netrukus Burko sulaukė įspėjimo. Jo draugų pokalbių slapta klausėsi rusų kariai, apsimetę vietos gyventojais ir pasivadinę Krymo „savigynos būriais“.

Iš pokalbių per „Zello“ radijo stoteles paaiškėjo, kad kariai identifiko Burko ir jo draugus. Rusai žinojo, kur jie gyvena.

Liko viena išeitis – palikti Krymą. Įsimetęs į kuprinę kelerius marškinėlius, Burko iš Sevastopolio iškeliavo į Kijevą, esantį už 690 kilometrų. Staiga jis tapo benamiu pabėgėliu savoje šalyje. Pakeliui į šalies sostinę Burko buvo sustojęs pernakvoti pas pažįstamus, tada ir ėmėsi savo projekto.

Jis sugalvojo kurti tarptautinį ir neformalų tinklą savanorių, kurie tirs ir viešins informaciją apie neteisėtus Rusijos karo veiksmus ir įtakos operacijas Ukrainoje, Sirijoje bei kitose šalyse.

„Naktį sėdėjome ant stogo ir žiūrėjome į žvaigždes. Nusprendėme sukurti platformą ir joje skelbti informaciją apie Rusijos nusikaltimus ir karo nusikaltėlius“, – pasakojo Burko, kai susitikome Kijeve.

Praėjus mažiau nei mėnesiui nuo tol, kai veidą slepiantis rusų kareivis grasino nudėti, ir dviem savaitėms po to, kai Jungtinės Valstijos, Europos Sąjunga bei Kanada paskelbė pirmuosius draudimus atvykti į šalį rusams, pažeidusiems Ukrainos suverenitetą, ir išaldė jų lėšas, Burko įjungė savo tinklalapį.

Sukurti tinklalapį padėjo programuotojas, pabėgęs iš Krymo kaip ir Burko. Tinklalapį draugai pavadino „InformNapalm“.

„Galima užnuodyti dirvožemį, užteršti orą ir vandenį, bet ugnis viską apvalys. Skelbiama informacija mes deginsime. Ir atskleisime Kremliaus paslaptis.“

„InformNapalm“ savanoriai susibūrė į bendruomenę: patriotai informacinėms kovoms su Rusija aukoję darbadienių kavos pertraukėles, pietų valandas ir laisvus savaitgalius.

Svarbiausias savanorių tikslas – pasiekti kare pergalę. O pakeliui į pergalę surinkti ir pavišinti tiek įrodymų, kad vieną dieną tėvynę Ukrainą terorizuojantys rusai stotų prieš karo nusikaltimų tribunolą Hagoje ir būtų nubausti.

* * *

Tarkim, kad 23–40 metų vyras, pasivadinęs Romanu Burko, gimė ir užaugo Rytų Ukrainoje, Donbase, kuris ribojasi su Rusija.

Burko, kaip daugelis kitų „InformNapalm“ savanorių, slepia savo tapatybę.

„Hibridinio karo sąlygomis reikia taikyti hibridinę strategiją ir naudotis hibridiniais įrankiais. Anonimiškumas – vienas iš tų įrankių“, – sako Burko.

Be to, anonimams saugiau. Bendruomenės nariai patiria mažiau propagandos atakų, jų poveikis silpnesnis. Tylos zonoje saugiau ir savanorių šeimoms.

Romano Burko giminaičiai gyvena Rusijos okupuotoje rytinėje šalies dalyje. Jie net nenumano, kad Burko tvarko tarptautiniu mastu pripažįstamus atvirų šaltinių žvalgybos išteklius, padedančius atskleisti ir apsunkti Rusijos karą Ukrainoje.

„Jei pasirašinėčiau tikrąją pavardę, su manim susietų gimines, draugus ir jiems gyventi būtų nesaugu.“

Rusijos vyriausybė, Sankt Peterburgo trolių fabrikas, Rusijos globojami kompiuterių įsilaužėliai ir žvalgybos tarnybos persekioja „InformNapalm“ narius. Pasak Rusijos informacinėje erdvėje sklaidžiamų sąmokslų teorijų, Burko iš tiesų yra Ukrainos pajėgų karininkas, dirbantis Gynybos ministerijos specialiajame dalinyje ir glaudžiai bendradarbiaujantis su gynybine organizacija NATO.

Vienas prorusiškas netikrų žinių tinklalapis išplatino neva Burko šeimos nuotrauką. Tinklalapis skelbė, kad tai Burko su žmona ir dviem sūnumis. Ne kartą buvau susitikusi su Burko ir galiu patikinti, kad tinklalapyje pavišintoje nuotraukoje ne jis.

Pasak JTO, per neskelbtą Rusijos karą Ukrainoje žuvo daugiau kaip 13 000 žmonių. Dviem milijonams teko palikti savo namus.

Žmogaus teisių organizacijos kalba apie sušaudymus, kankinimus ir mažumų diskriminaciją okupuotose teritorijose. Donbase per mūšius apniokota kas penkta mokykla, sugriauta ir apiplėšta daugybė gyvenamųjų namų.

Okupantai cenzūroja informacines priemones, įrengtuose postuose kontroliuoja piliečius, įvedinėja komendanto valandas.

Rusija oficialiai neigia savo veiksmus Donbase, kitaip tariant, oficialiai jie nesusiję su Kremliumi, nors iš tiesų jis vadovauja karinėms operacijoms.

Informacijos slėpimas, operacijų slaptumas – senas sovietinis informacinio karo būdas, kuriuo naudojamosi siekiant apriboti objekto veiksmus ir gebėjimą daryti sprendimus.

Slepiant neteisėtus veiksmus, galima juos tęsti, nesikišant priešingai pusei ar trečiajai šaliai, kai kuriais atvejais – ir liekant nenubaustam. Sunku gintis nuo atakų, kai užpuolikas nežinomas, ir kariauti pagal tradicinio karo taisykles.

Iki šiol Kremlius griežtai neigė karinių pajėgų buvimą ir veiksmus Ukrainoje. Rusijos valstybės kontroliuojama žiniasklaida nuolat atkuria Ukrainos vidinio konflikto vaizdą, taip pat krizės ir pilietinio karo, kuriame kovoja „daugiausia vietos gyventojai“.

Rusijos pareigūnai detalius operacijų duomenis laiko ypač slaptais.

Burko ir jo draugai siekia tas paslaptis atskleisti.

„InformNapalm“ mano, kad protinga žvalgybinę informaciją ir Rusijos paslaptis viešinti internete. Ir kad tai tinkamas būdas kenkti Kremliui. Rusai eikvoja išteklius paskelbtų paslapčių paaiškinimams ir nukreipdami nuo jų žmonių dėmesį.

Savanorių bendruomenė ne kartą privertė Rusiją reaguoti. Vien paskelbusi tikrą, faktais pagrįstą informaciją apie jos veiksmus.

„Gali nutikti ir taip, – išreiškia viltį Burko, – kad neigdama ir ginčydamai tai, ką paskelbė „InformNapalm“, Rusijos valdžia išėikvos tiek išteklių, kad tai turės įtakos Vladimiro Putino atsistatydinimui.“

Karinės invazijos pradžioje Kremlius kurstė Ukrainos vyriausiosios vadovybės ir politikų sumišimą. Todėl Ukraina vilkino gynybos pajėgų veiksmus, per sieną įžengus kariams be skiriamųjų ženklų, dar vadina miems *žaliaisiais žmogeliukais*.

Bet 2014 m. pavasarį, kai Ukraina pradėjo gynybines operacijas, „InformNapalm“ ėmė kaupti tokią informaciją, kurią manė būsiant naudingą ukrainiečių gynybinėms pajėgoms Donbase.

„Supratome, kad karas greitai nesibaigs. Jis truks ilgai, todėl žmonės turi suvienyti jėgas kovai prieš agresorių. Be to, šis karas skirtingomis formomis gali išplisti kitose Europos šalyse, todėl privalome parodyti žmonėms įvairius hibridinio karo būdus“, – sako Burko.

Dalis bendruomenės savanorių gyvena konflikto teritorijoje. Pagal jų pastebėjimus „InformNapalm“ sudarė sąrašą sunkiosios karinės technikos, kurią Rusija slapta atgabeno į Ukrainos teritoriją: minosvaidžių, šarvuotų transporto priemonių, zenitinių raketų kompleksų ir bepiločių orlaivių.

Buvo lokalizuoti ir paskelbti rusų kontrolės punktai, keliai, kita kariškių naudojama infrastruktūra.

2014 m. vasarą, Rusijos kariuomenei Donbase veikiant visu pajėgumu, Burko su draugu savanoriu kasdien rengė ataskaitas apie padėtį mūšių zonose.

Žinia apie tarptautinę bendruomenę, skelbiančią karines Kremliaus paslaptis, pasklido plačiai. Prie bendruomenės prisijungė būrys profesionalių žurnalistų, atvirųjų šaltinių tyrėjų, analitikų, karo ekspertų, informacinių technologijų inžinierių, grafikos dizainerių ir vertėjų. Visi jie dirba be atlyginimo. 2018-aisiais, kai vienas bendruomenės narys susirgo vėžiu ir neturėjo lėšų operacijai, Burko suorganizavo rinkliavą gydymo išlaidoms padengti.

Pasaulis domisi Rusijos veiksmais Ukrainoje, todėl faktinės informacijos poreikis didelis. Savanoriai dirba visame pasaulyje: Ukrainoje, Šiaurės šalyse, Vidurio Europoje, Artimuosiuose Rytuose, JAV ir Pietų Afrikoje. „InformNapalm“ tinklalapio straipsniai verčiami į trisdešimt kalbų. Bendruomenė ėmė skelbti juos ir kinų kalba, norėdama, kad ir Kinijos valdžia gautų informaciją apie Rusijos veiksmus Ukrainoje.

„InformNapalm“ greitai pelnė specialistų pagarbą. Diplomatai, šalies vadovai, Ukrainos gynybos ir žvalgybos bendruomenė naudojami bendruomenės iškeltais faktais.

Savanoriai sako girdėję, kad didelė dalis Ukrainos vyriausybės pritaria „InformNapalm“ veiklai. Bet Ukrainos valdžios ar užsienio šalių moralinė parama ir pritarimas nėra svarbūs, sako Burko. Jis jaučiasi atstovaujamas laisviems žmonėms visame pasaulyje ir nepasitiki jokios šalies valdžia.

„Tikime paprastų žmonių parama – ukrainiečių parama, – o ne valdžia. Laikomės atokiai nuo visų oficialių organizacijų. Nesame jokios sistemos dalis.“

Ukrainos žiniasklaida naudojami „InformNapalm“ pateikiamais faktais. O ukrainiečiai šios bendruomenės narius tikrai myli. Jų atstovas, nuolat bendraujantis su žiniasklaida ir dalyvaujantis viešuose renginiuose, ne kartą buvo labai paslaugiai aptarnautas Kijevo turguose ir parduotuvėse. Pardavėjai jį atpažįsta ir, atsidėkodami už darbą, parduoda produktus mažesne kaina.

Rusijos valstybinės žiniasklaidos santykiai su „InformNapalm“ kito. Įtakingiausi ir didelio tiražo leidiniai menkina „InformNapalm“ ir, neminėdami pavadinimo, dažnai nurodo kaip „piliečių projektą“.

Romanas Burko mano, kad bendruomenės pavadinimas straipsniuose neminimas sąmoningai, kad rusai skaitytojai nerastų tinklalapio su skelbiama informacija.

„Mūsų tyrimai gali „demoralizuoti“ jaunos, propagandos paveiktus rusus, kviečiamus į hibridinę Rusijos armiją kovoti su fašistais, kaip Rusijos žiniasklaida vadina ukrainiečius.“

Bet socialinės žiniasklaidos troliai neslepia požiūrio į „InformNapalm“ savanorius. Interneto troliai rašo, kad juos reikia žudyti.

* * *

Prorusiški interneto troliai daugiausia problemų kėlė bendruomenės veiklos pradžioje. „InformNapalm“ savanorių susikurtas tviterio, feisbuko ir socialinio tinklo „YouTube“ paskyras įvairiomis kalbomis užplūdo trolių grasinimai.

Socialinės žiniasklaidos komentarų skiltyse vis kartojosi ir abejonė dėl Ukrainos nepriklausomybės pagrįstumo ir ukrainiečių noro ginti šalį.

Specialistai išanalizavo socialinės žiniasklaidos srautą ir nustatė tinklaraštininkus, mobilizuotus atviram informaciją teikiančio „InformNapalm“ puldinėjimui. Atakų srautą sudarė prisijungimai iš Sankt Peterburgo trolių fabriko ir realių asmenų kompiuterių. Grasinimus siuntę realūs asmenys buvo propagandos paveikti *rusų pasaulio* šalininkai.

„Tie žmonės laikosi savo ideologijos. Jie nenori matyti mūsų skelbiamos informacijos, nes ji prieštarauja Putino pareiškimams. Todėl jie mus niekina ir puldinėja.“

Socialinės žiniasklaidos paskyros paprastai reaguoja į „InformNapalm“ įkeltą turinį. Kartais tos paskyros bendruomenės narius vadina Ukrainos, Izraelio arba kitų šalių žvalgybos tarnybų samdiniais.

Iš esmės tai veidrodinė technika: kai „InformNapalm“ paskelbė straipsnį apie Rytų Ukrainoje pastebėtus Rusijos žvalgybos karininkus,

troliai surengė kampaniją, kurią galima pavadinti „Jūs patys dirbate Ukrainos gynybos ministerijoje.“

„Į tai atsakymas tik vienas: „Na, išeitų, kad Ukrainoje rusų kareivių yra.“

Insinuacijos „InformNapalm“ atžvilgiu, kad savanoriai yra samdyti, nurodant ir tuos, kurie juos samdė, neatlaiko kritikos.

Dalis bendruomenės savanorių dalyvauja gynybinėse kovose Rytų Ukrainoje. Dalis „InformNapalm“ aktyvistų – 2014 m. prasidėjusios Ukrainos ATO, antiteroristinės operacijos, veteranai.

Atrodo, kad socialinės žiniasklaidos troliai dirba pagal reikšmingą Kremliaus strategiją, nukreiptą į Ukrainą. Jie siekia *skaldyti ir valdyti*.

Per informacines atakas Kremlius pradėjo skaldyti Ukrainą gerokai seniau nei žvalgybos karininkai su uniformomis be skiriamųjų ženklų, atsiųsti per sieną užimti infrastruktūros fiziškai. Kurstant ir skleidžiant dezinformaciją per socialinę žiniasklaidą, stengtasi padalyti Ukrainos visuomenę į mažas, lengviau valdomas ir manipuliuojamas grupes.

Melaginga informacija ir įtakos agentų veikla buvo skatinamas pritiriamas fizinei okupacijai ir parama – ypač tos gyventojų dalies, kuri istoriškai laikė save rusais, ne ukrainiečiais. Kartu buvo kuriamos įvairiausios teorijos, kurstančios gyventojus prieš Ukrainos centrinę valdžią.

Komunikacijos priemonėmis pavyko dalį gyventojų padaryti palankius Kremliui. Daugelis net neatpažino Kremliaus braižo. Po informacinių operacijų dalis Rytų Ukrainos Donecko ir Luhansko sričių gyventojų ėmė remti „išsivadavimo“ arba „liaudies respublikos“, nepriklausomos nuo Ukrainos, idėją.

Rusijos kareiviai dar nebuvo paleidę nė vienos raketos.

Rusų kareiviams įžengus į Ukrainos žemę, užėmus televizijos stotis bei administracinius pastatus, pervadinus tam tikras teritorijas, paskelbus jas nepriklausomomis ir pakeitus vietos vadovus į rusus – „liaudies vadus“, dalis užimtų teritorijų gyventojų informacinio karo veiksmus laikė teisėtais, nes dar nesuprato, kas iš tiesų juos organizuoja.

Juo ilgiau truko fizinė Rytų Ukrainos okupacija, tuo tvirčiau marionetinę vyriausybę okupuotose teritorijose rėmė propagandos paveikti civiliai.

„Ukraina, kaip visos demokratinės visuomenės – daugiau ar mažiau – pasidalijusi. Todėl Kremlius stengiasi suskaidyti visuomenę į dar mažesnes ideologines grupes ir supriešinti jas tarpusavyje. Šių operacijų požiūriu, tai pavojingiausia“, – sako Burko.

Socialinės žiniasklaidos platformose koordinuojami troliai daro tą patį. Priešiškus smūgius jie pirmiausia nukreipia į etninius rusus, rusakalbius Ukrainos ir Rusijos gyventojus.

Išsilavinę ukrainiečiai žino, kad Rusija šalių spaudė ilgus amžius, todėl troliams sunkiau įtikinti juos savo teorijomis.

Prieš socialinės žiniasklaidos trolius savanoriai išmėgino įvairias technikas. Jie išanalizavo komentarus socialinėje žiniasklaidoje, komentarų skiltis savo tinklalapiuose ir nutarė užgniaužti grasinimus.

Pavyzdžiui, savanoriai susekė asmenį, kuris grasino atvykti į Ukrainą papjauti vieno „InformNapalm“ autoriaus. Nepraėjus nė valandai buvo nustatytas jo IP adresas, gyvenamosios vietos adresas, pavardė ir rusų vartojamas tėvavardis. Grasintojas gyveno Kaukaze, netoli Čėčėnijos.

„Mes jam parašėme: „Ė, drauguži, žinom, kur esi, tad ataušk.“ Pasakui įkėlėme pranešimą, kad laukiame trolių grasinimų, nes išsiaiškinsime, kur jie gyvena, ir duomenis apie juos perduosime „Mirotvorec“ svetainei.“

„Mirotvorec“ (*Taikdarys*) – ukrainiečių tinklalapis, kurio rengėjai specializuojasi nustatyti Rusijos teroristų ir Ukrainai priešišku separatistų duomenis.

„InformNapalm“ paskelbus tą pranešimą, grasintojų skaičius sumažėjo. Atrodo, labiausiai juos išgąsdino tai, kad bus ištempti į dienos šviesą.

Savanoriai išmėgino dar vieną strategiją. Kad jų straipsniai būtų geriau matomi, jie pasinaudojo trolių komentarų srautu. Bent jau 2014–2015 m. feisbuko algoritmas veikė taip, kad dėl didelio komentarų skaičiaus publikacija buvo greičiau pastebima naujienų sraute.

Todėl pikti komentarai, nusidriekę feisbuke po įrašu, pakylėdavo „InformNapalm“ straipsnį aukščiau. Savanoriai ir patys įpildavo žibalo į ugnį, tyčia provokuodavo trolių komentarus. Ir būdavo greičiau pastebimi, nes taip veikia feisbukas.

„Skelbiame tik tuos straipsnius, kuriuose pateikiami neabejotini faktai, pavyzdžiui, skaičiai, kuriais sunku netikėti. Be to, kai kuriuos duomenis laikome atsargoje. Kai troliai ima mus provokuoti, smogiame papildomais duomenimis.“

Išmėginę visas gudrybes, „InformNapalm“ savanoriai suprato, kad vien gynyba problemos nepašalins. Todėl nutarė keisti poziciją ir kontratakuoti. Daugiausia pasiekama priverčiant trolius gintis ir trauktis.

Daugumos „InformNapalm“ skaitytojų, sako Burko, prokremliškos melagystės jau taip nedomina, o ir savanoriai neturi laiko jų skaityti. Bjauriausios paskyros paprasčiausiai blokuojamos.

Rusijos trolių karas su „InformNapalm“ per socialinę žiniasklaidą neprivertė Burko ir jo draugų atsisakyti misijos trikdyti Kremliaus strateginę tylą.

Skaldytojai ir valdytojai

2014 m. rugsėjį Baltarusijoje buvo pasirašyta pirmoji paliaubų sutartis. Padėtis nepasikeitė, ir vėliau Minske sutartis buvo atnaujinta.

2015 m. sausį, prieš pat sutarties atnaujinimą, „InformNapalm“ savanoriai rado ir paskelbė įdomų žemėlapi. Žemėlapyje buvo pažymėtos Rusijos armijos, Donecko liaudies respublikos ir Luhansko liaudies respublikos kovotojų užimtų teritorijų ir Ukrainos vyriausybės kariuomenės kontroliuojamų teritorijų ribos.

Paliaubos buvo pažeidinėjamos nuolat, bet „InformNapalm“ stebėjo padėtį. Kaskart, kai Rusija slapta įveždavo į Ukrainą karinės technikos, savanoriai tai paskelbdavo.

Jie atpažino beveik 50 rūšių rusiškų ginklų, atgabentų į Ukrainą, ir apie tai pranešė. Savanoriai pastebėjo, kad Rusija per sieną pervežė gaminamą naujoviškų ginkluotės sistemų, kuriomis naudotis geba tik gerai apmokyti kariai. Vis dėlto Donbase Rusija kariauja daugiausia senaisiais sovietų laikų ginklais.

Bėgant metams „InformNapalm“ išsiaiškino tikslias karinės technikos laikymo vietas. Savanoriai susekė įvairių modelių šarvuotų transporto priemonių sistemų, kovinių tankų, padidinto pravažumo sunkvežimių, komandinių transporto priemonių, raketsvaidžių, reaktyvinių artilerijos sistemų, prieštankinių pabūklų ir haubicų kelią.

Kremlius tvirtino niekada iš Rusijos nevežęs jų į Ukrainą. Tai skambėjo keistai, juolab kad „InformNapalm“ duomenų bazėje minimi modeliai niekada nebuvo gaminami Ukrainoje, o ir Ukrainos karinės pajėgos jų iš Rusijos nepirko.

Nuo 2014 m. liepos „InformNapalm“ tyrė ir oro linijų bendrovės „Malaysia Airlines“ lėktuvo katastrofą. Lėktuvas buvo numuštas priešlėktuvine rusiška raketa, bet Kremlius Rusijos kaltę neigė. Savanoriai surinko Kremliaus kaltės įrodymus ir perdavė juos užsienio šalių tyrėjų grupei.

Rytų Ukrainoje „InformNapalm“ rado ir svarbių įrodymų, patvirtinančių didžiules Rusijos investicijas į elektroninį karą. Savanoriai pastebėjo Ukrainoje daug naujoviškų Rusijos ginklų, pavyzdžiui, radijo ryšio

slopinimo prietaisų ir sistemų radijo dažniams sekti, radijo bangomis valdomų įvairių modelių orlaivių.

Rusijos 2014 m. atnaujinta karinė doktrina elektroninį karą apibrėžia kaip informacinio karo formą. Kremlius tuo karu suinteresuotas taip pat kaip propagandos skleidimu ir kibernetinėmis atakomis: prieš radarų ir komunikacijos kanalų trikdymą atsekti sunkiau nei fizinius smūgius. Todėl nuo elektroninių atakų sunku ir apsiginti, taip pat ką nors kaltinti karo nusikaltimų tribunole.

2015 m. „InformNapalm“ Luhanske užėmė mokesčių inspekcijos pastatą – rusai buvo įkūrę elektroninio karo centrą, iš kurio buvo trikdomi radijo ryšiai. Transliacijų centras veikė gerokai efektyviau nei vietos televizijos kanalas. „InformNapalm“ analitikai nusprendė, kad buvusioje mokesčių inspekcijoje veikė vienas iš Rusijos elektroninio karo pajėgų štabų.

Vėliau savanoriai rado vaizdo įrašą, kuriame rusų kariai giriasi „šito šūdo apsaugojimu“. „Šūdu“ kariai vadino inovatyvų rusų įrenginį „Borisoglebsk-2“, Rusijos elektroninio karo „centrinį procesorių“. Juo galima užblokuoti mobiliuosius tinklus, atlikti daug kitokių veiksmų.

„InformNapalm“ išnagrinėtame vaizdo įrašė rusų kariai didžiuodamiesi rodo įrenginį. Vienas kareivis sako: „Nusitaikom į ukropą ir šaunam. Iš karto. Mes nematom to, kuris žiūri. Jis žiūri į Ukropijos pusę.“

„Ukropas – paniekinantis slengo žodis, kuriuo vadinami ukrainiečiai. Ukropija paniekinamai vadinama Ukraina.

Atrodo, Rusija išmėgino Ukrainoje naujoviškas elektroninio karo ir signalų žvalgybos sistemas. Tomis sistemomis šnipinėjama ir perimama komunikacija, trikdomi Ukrainos ginkluotųjų pajėgų įrenginiai.

2015-aisiais JAV sausumos pajėgų Europoje vadas Benas Hodgesas Rusijos elektroninį karą apibūdino kaip sudėtingą ir pareiškė, kad ukrainiečiai JAV kariams yra pavyzdys.

Pagaliau 2015 m. vasarį paliaubų sutartis buvo atnaujinta. Bet netrukus vėl pažeista, ir „InformNapalm“ vėl apie tai parašė.

Kai savanoriai nurodė pažeidusius paliaubas rusų karius ir pareikalavo, kad Kremlius laikytųsi sutarties, tas ėmėsi spaudimo.